

PM

20150130

Kristina Hansson, utvecklingsledare, fil dr
Utbildningsförvaltningen
Piteå kommun

Inrättande av lektorat i pedagogiskt arbete

- Ett led i arbetet med att förverkliga en skola på vetenskaplig grund

I utredningen *Skolans utveckling, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet* (Hansson 2014) (Hansson 2014b) konstateras att det är nödvändigt att skapa förutsättningar så att kommunens skolverksamhet kan uppfylla skollagens krav om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (SFS 2010:800).

Skollagens formuleringar medför med andra ord stora och intressanta utmaningar. Det handlar enligt utredningen om nya sätt att tänka om pedagogisk verksamhet för såväl den enskilde läraren som organisationen i stort. Lärarna som kommer till tals i utredningen menar exempelvis att begreppen ”vetenskaplig grund” och ”beprövad erfarenhet” är oklara och i stort oprövade i förhållande till det praktiska pedagogiska arbetet. Skollagens krav framstår inte bara som komplext, dvs. berör många olika nivåer och aktörer, utan är också svåra att tolka och därför också svåra att iscensätta, inte minst för läraren.

Vad är beprövad undervisning? Det som idag betraktas som beprövat måste väl en gång ha börjat med försök och pedagogiska ”experiment”? Vi måste ju börja någonstans, hur kan vi annars bepröva vår erfarenhet? (Lärare citerad i Utbildningsförvaltningen & Hansson 2014, s. 7)

För att lärarna skall känna att ett vetenskapligt förhållningssätt kan vara ett värdefullt verktyg för att synliggöra deras yrkeskunskaper av praktiska pedagogiskt arbete, föreslår utredningen att skolorganisationen måste tillföras vetenskaplig kompetens. Vidare fastslås nödvändigheten av att skapa gemensamma visioner som en grund att stå på när vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet skall integreras på bred front i kommunens skolor. Att så sker är ett ansvar som ligger på organisatorisk nivå och beroende av hur kommunen kan hitta former för samverkan med universitet.

Forskning kring skolans utveckling visar att utvecklingssträvanden inom en kommun kan fungera framgångsrikt vad gäller lärarnas möjlighet att utföra sitt uppdrag om verksamhets- och förvaltningsnivån samverkande driver förändring med tillit till lärarna. Tillit och förtroende är också

nödvändiga för att skapa goda förutsättningar i samverkan mellan lärare och forskare (Hansson 2014a). Utan tillförandet av vetenskapliga kompetenser och strukturer för lärarens möjlighet till vetenskapligt stöd, riskerar skollagens skrivningar att motverka sitt eget syfte och tvärtom vad det var tänkt, skada i stället för stärka lärarnas självförtroende och värdet av den erfarenhetsbaserade kunskapens betydelse för skolans utveckling.

Tidigare satsningar och framtiden

För att hantera de ökade kraven på forskning, vetenskap och utveckling i skolan inledde förvaltningsledningen redan 2006 en satsning på kommundoktorander. Mellan åren 2006-2010 påbörjade lärare från kommunens skolor sin forskarutbildning. I dagsläget har kommunen i samverkan med Luleå Tekniska universitet och Umeå universitet medverkat till att tre personer har disputerat; Niclas Ekberg (20130316), Heli Villanen (20141205) samt Kristina Hansson (20141212). Vägen till vetenskaplig kompetens är både lång och kostsam för kommunen, men den första fasen att tillföra kommunen den nödvändiga kompetensen har nu framgångsrikt resulterat i tre forskarutbildade doktorer, som särskilt intresserat sig för hur utbildning och utveckling av skolan görs i en kommunal kontext.

Det är nu dags att inleda nästa fas. Ett första steg är att inrätta ett lektorat i pedagogiskt arbete. En tjänst som syftar till att på övergripande nivå bygga kunskapssystem för kommunens lärare och goda strukturer för samverkan mellan pedagogisk och vetenskaplig praktik, mellan lärarens undervisning och forskarens vetenskapliga arbete med att bepröva och synliggöra lärarens erfarenhetsbaserade kunskap. Lektorstjänsten blir även en viktig nod för kommunens forskningssamverkan med universitetens lärarutbildningar även fortsättningsvis och i samarbetet med regionala strukturer exempelvis FoUI Norrbotten.

Pedagogiskt arbete som vetenskaplig bas för forskning och utveckling i skolan

Pedagogiskt arbete är ett relativt ungt vetenskapligt ämne som kom till runt 2000 (Erixon 2002) för att uppvärdera den erfarenhetsbaserade kunskapen som formas i lärarens praktiska arbete. Det handlade dels om att bedriva sådan forskning som bidrar till utveckling av lärarutbildningen och skolan och dels att ge lärarutbildning och lärarens arbete ett högre värde. För att göra detta krävs att de yrkesverksamma, lärare och lärarutbildare kan sätta ord på sina erfarenheter, det vill säga att forskningen som bedrivs inom ämnet bidrar till att synliggöra den kunskap som finns hos lärare men inte hittills kommit till uttryck. Forskning i pedagogiskt arbete utgår från ett övergripande intresse för lärarens erfarenhetsbaserade yrkeskunskaper, vilket kräver specifika forskningsmetoder (Rönqvist & Vinterek 2008). Pedagogiskt arbete kan som vetenskapligt ämne tillföra vetenskaplig systematik, dvs. teorier och metoder som är lämpliga för att studera det praktiska arbete i skolan samt tillföra och stärka det kritiska perspektivet som måste finnas för att erfarenheter skall kunna beprövas och utmanas.

Pedagogiskt arbete skulle med andra ord fylla en viktig funktion i kommunen för att uppfylla de bakomliggande intentionerna i skollagens skrivning kring beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Om läraryrket skall betraktas som professionellt är det av största vikt att lärare som profession skapar sin egen kunskap. Vägen till sådan kunskap går via forskning som intresserar sig för det pedagogiska arbetets praktik, dvs. när lärare gör utbildning.

Utgångspunkter i arbetet med skapa ett kunskapssystem för lärarens arbete i kommunen

När vetenskaplig grund och forskning som utgår från lärares erfarenheter skall integreras i kommunens skolor är det viktigt att börja i liten skala genom att göra forskning och vetenskap mindre främmande för lärarna. Detta kan exempelvis göras möjligt genom att forskningen intresserar sig för och utgår från lärarens praktik och frågor. Läraren (och forskarna också för den delen) blir tryggare med varandra och kan gemensamt förstå den verklighet och sammanhang som de verkar inom på nya sätt samt vad som hindrar respektive främjar pedagogisk utveckling. Det är därför viktigt att lärare och forskaren/lektorn arbetar tillsammans i gemensamma aktiviteter. Inte minst för att därigenom stärka lärarens möjligheter att begreppsligöra den egna kunskapen och formulera kritiska frågor. Övergripande syftar förslaget med att inrätta ett lektorat i pedagogiskt arbete i kommunen till att:

- Skapa en brygga mellan forskning och skolans praktik
- Stärka lärarens professionalitet i förhållande till det pedagogiska arbete dess praktik och teori
- Bygga kunskapssystem och bedriva sådan forskning som syftar till att stödja och synliggöra lärares erfarenhetsbaserade kunskap
- Utveckla goda rutiner, ansvarsfördelning och samarbete mellan olika delar av skolorganisationen, universitet och regionala aktörer
- Skapa ett tillskott av vetenskaplig kompetens i organisationen som kan tillföra ytterligare kvaliteter i pågående och framtida utvecklingssträvanden i kommunens skolor

Piteå Kommun

Utbildningsförvaltningen

Litteratur

Erixon, Per-Olof. (2002). Nu var det 2002 - ett ämnes tillblivelse sett ur ett prefektsperspektiv. *Tidsskrift för lärarutbildning och forskning* (1-2):103.

Hansson, Kristina. (2014a). *Skola och medier. Aktiviteter och styrning i en kommuns utvecklingssträvanden*. Doktorsavhandling i pedagogiskt arbete. Umeå: Umeå universitet.

Hansson, Kristina. (2014b). *Skolans utveckling, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet*. Piteå: Utbildningsförvaltningen.

Rönnqvist, Carina och Vinterek, Monika. (red.). (2008). *Se skolan. Forskningsmetoder i pedagogiskt arbete*. Umeå: Print & Media, Umeå Universitet.